

**Химия, химия,
химия!**

9 класслар белэн КВН

*“Әгәр кешелеккә фәннәр арасыннан
өчесен генә сайларга туры килсө, алар
механика, тарих һәм химия булыр иде”*
(Д. Дидро)

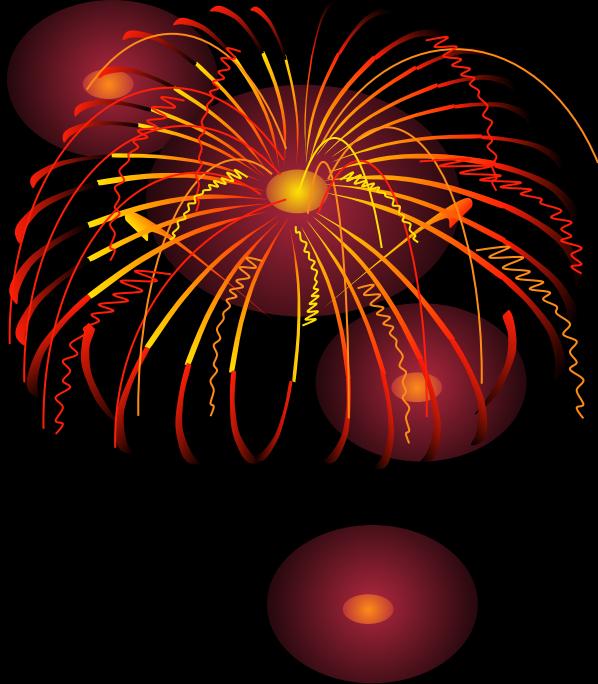
I конкурска соралуу

“ Ул могжизалы илдэ - химик лабораториядэ туган. Аның этисе-азот оксиды-усал булган һэм “Төлке койрыгы” дигэн күшамат йөрткэн. Энисе гади, тыныч, аны Су дип йөрткэннэр. Балалары дөньяга бэлэкэй, төсsez булып килгэн. Аңа лакмус эремэсе өстэгэч, кыз туганын белгэннэр. Элеге күшүлманың исеме?”

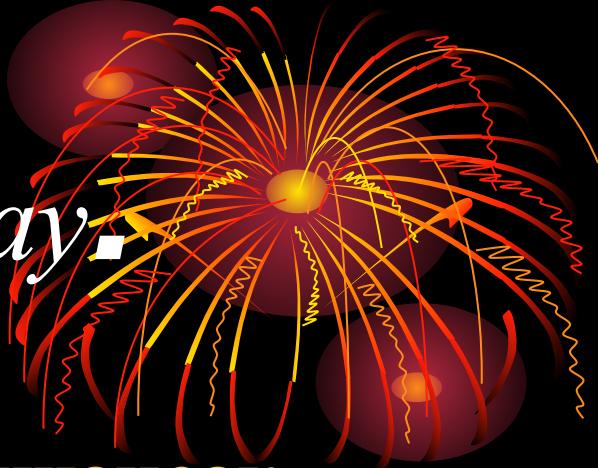
I конкурс

Химиклар – шагыйрьләр

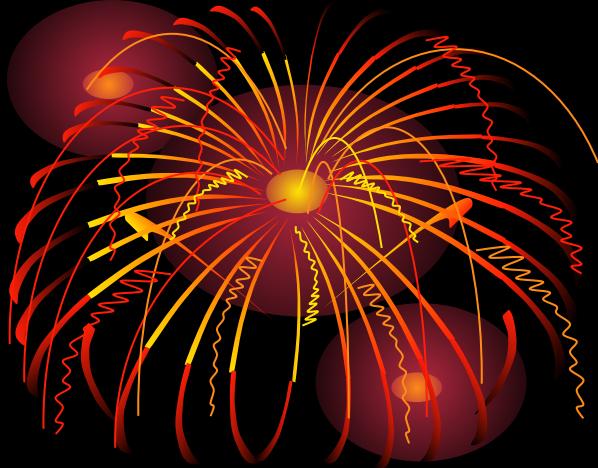
Химия илендә бүген - зур бәйрәм
Бар да жыелган бердәм.
Бар да тырыш, өлгерләр
Кемгә эләгер бүләкләр?

III конкурса соралу

“Эгэр борынгы тарихчыга ышансак,
А. Македонскийның Һиндстанга походы
вакытында аның офицерлары
солдаттарга караганда ризыклары һәм
әчәмлекләре бер-үк төрле булса да
ашкайнату-әчәк аврулары белән сирәгрәк
авырганнар, ни өчен дип уйлыйсыз?”

II конкурс

Химиклар - әдипләр

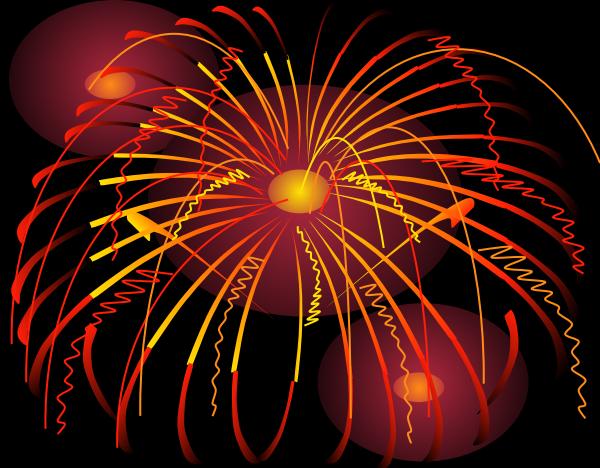

III конкурса соралу

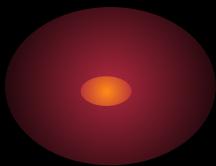
“Ашкайнату-эчэк авыруларын төгэл ачыклау өчен рентгеноскопия кулланалар. Мондый эзлэнүлэр алдыннан авыру “барий боткасы” ашай. Эремэүчэн тоз буларак, “ботка” организм белэн үзлэштерелми. Организм тукымаларына караганда бу тоз рентген нурларны күп күләмдэ тоткарларга сөлэтле. Бу рентгенологка күыш органнар “барий боткасы” белэн тулганда анда анатомик үзгэрешлэр барлыгын белергэ мөмкинлек бирэ. Бу күшүлманың исемен атагыз?”

III конкурс

Разминка

IV конкурса сортуу

Нинди химик элемент гади матдэ
хэлэндэ бик каты нэм бик
йомшак була ала.

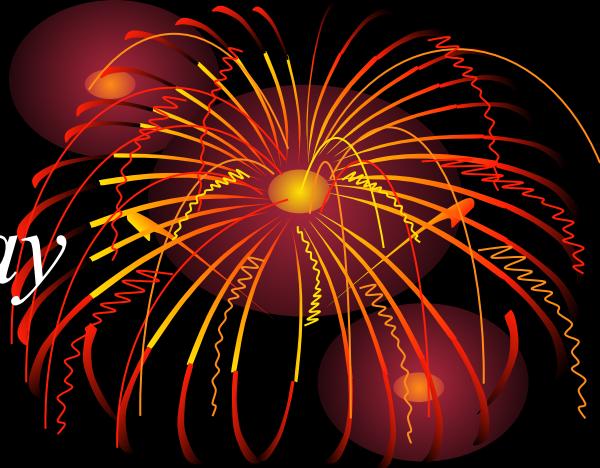
IV конкурс

Химик элементны әйт

- 1) Кеше организмүнде аның массасы 3 г, ә канда 2 г.
- 2) Жир кабыгында таралуы буенча бары тик кислородтан, кремнийдан, алюминийдан калыша.
- 3) Бу элементниң беренче табиғый чыганагы – жырга төшкөн метеорит.
- 4) Сынгайтылган кислоталарда эри, дымлы тирәлектә тутыга.
- 5) Бу элемент хөрмәтенә кешелек тарихының бер чоры аталған.
- 1) Бик жиңел чүкелүчөн металл.
- 2) Аның бакыр белән эретмәсе – кызыл, кадмий белән яшел төстә була.
- 3) Эретмәләрдә аның микъдарын пробаларда курсатләр.
- 4) Иң көчле кислоталар да аны эретә алмый.
- 5) Металлар патшасы.

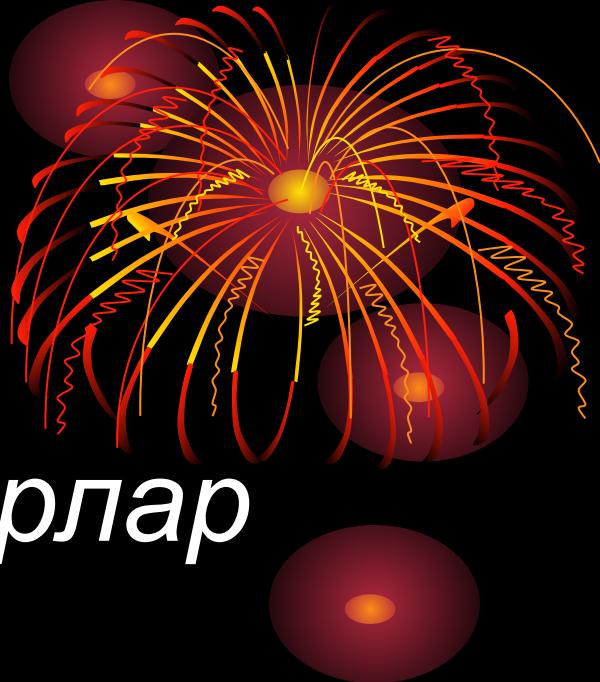
V конкурса сорату

Нинди химик элементны тормыш
həm aň элементы дип атыйлар

V конкурс

Химик - экспериментаторлар

1 нче стакан: тимер (III) хлоридының сүегайтылган эремәсе.

2 нче стакан: 1 мл хлорид кислотасы, 1 мл :сары кан тозы.

3 нче стакан: 3 мл зәңгәр натрий (натрий гидроксиды) эремәсе.

4 нче стакан: 2мл фенолфталеинның спиртлы эремәсе

(индикаторны аптекаларда пурген ;дип атыйлар.)

5 нче стакан: 3 — 4 мл куертылган хлорид кислотасы.

Беренче стакандагы эремәне икенчесенә алабыз, зәңгәр төстәгө тимер (III) гексацианоферраты (берлин зәңгәре) хасил була

Реакция жиңелчә әче тирәлектә барсын өчен истома кирәк.

Икенче стакандагы эремәне селте салынган өченче стаканга бушатабыз. Ул берлин зәңгәренә тәэсир итә һәм зәңгәр төс юкка чыга.

Өченче стаканга салынган матдәне фенолфталеин салынган дүртенче стаканга бушатабыз. Селте күп булганга, эремә кура жىләгө төсөнә керә.

Дүртенче стакандагы матдәне кислота салынган бишенче стаканга бушатабыз, кура жىләгө төсө югала (нейтральләшиу реакциясе бара), берлин зәңгәре хасил була һәм эремә яңадан зәңгәрләнә.

VI конкурс

Химик - төзүчеләр

ГИДРОКАРБОНАТ

VII конкурсы

Капитаннар конкурсы

1 иңе команда капитаны.

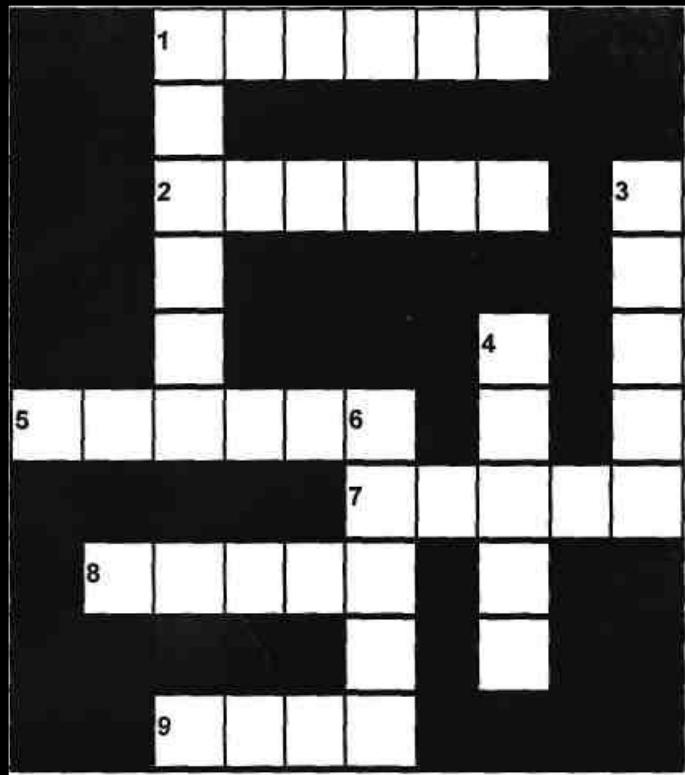
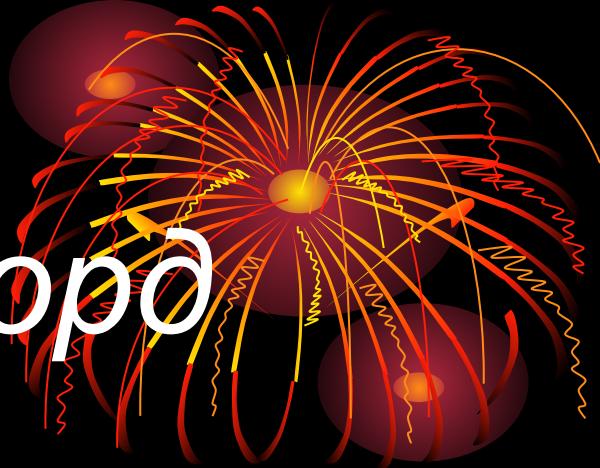
- - иң жиңел газ
- - яну һәм сұлышины тәэмін итүче матдә
- - диңгез кәбестәсендә нинди матдә мул
- - нинди металл бактерицид үзлеккә ия
- - нинди металларны салқын су белән яндырып була
- - иң киң тараптанып сыйек оксид
- - сыйеклық күләмен үлчәү өчен пыяла савыт

2 иңе команда капитаны

- - сұны комнан чистарту методы
- - нинди химик элемент белән Наполеон агуланган булган
- - бүленмәүче химик кисәкчек
- - водородның кислородта янганда барлыкка килгән матдә
- - ил атамасына охшаган химик элемент атамасы
- - нинди сұны сұлыши тонықландыра
- - углерод кергән неорганик кислота

VIII конкурс

Химик кроссворд

По горизонтали 1: Алкан, содержащий в молекуле 6 атомов углерода

По вертикали 1: Алкан, содержащий в молекуле 7 атомов углерода

По горизонтали 2: Алкан, содержащий в молекуле 3 атома углерода

По вертикали 3: Алкан, содержащий в молекуле 1 атом углерода

По вертикали 4: Алкан, содержащий в молекуле 4 атома углерода

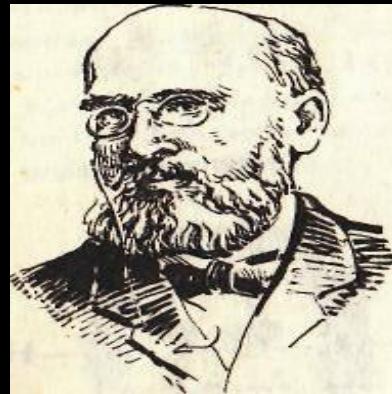
По горизонтали 5: Алкан, содержащий в молекуле 5 атомов углерода

По вертикали 6: Алкан, содержащий в молекуле 9 атомов углерода

По горизонтали 7: Алкан, содержащий в молекуле 8 атомов углерода

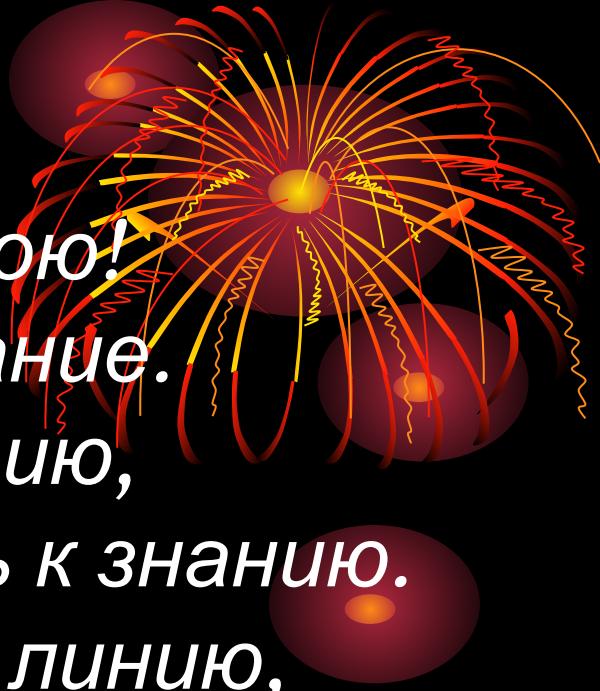
По горизонтали 9: Алкан, содержащий в молекуле 2 атома углерода

IX конкурс
Химикларны таңып
бел

*А вещество — всему начало,
Чтоб жизнь удачей нас встречала,
Ее истоки надо знать,
Стремиться, верить и дерзать.
Ильет ли дождь, иль небо синее,
Или метель ведет борьбу:
Друзья! Входите смело в химию,
Как входим мы в свою судьбу.*

*Цените школу вы свою!
Наука — вечное дерзание.
И будьте верны бытию,
И, как к мечте, стремитесь к знанию.
Кто выбрал в жизни эту линию,
Невежество рассеет тьму... «
... Кто понял формулу по химии,
Поймет и в жизни, «что к чему».*

*Игътибарызыз
өчен рәхмәт!*